

Alfonsas Vaišvila. Ką norima pasakyti „Bunkerio“ simboliu?

Alfonsas Vaišvila, Istorijos politika, Įžvalgos, Politika
ketvirtadienis, lapkričio 30, 2017

Pozicija.org

Lukiškių aikštė – pagrindinė Lietuvos aikštė. Ji pirmiausia – politinė erdvė su išskirtiniu turiniu. Todėl jos sutvarkymo ir Laisvės kovų įamžinimo „memorialo“ projektas, laimėjęs konkursą, ir jį lydintys autorių komentarai apie „pramogų erdves“, „vaikų žaidimus“... daugiau negu nustebino. Pasirodo Laisvės kovas ir jų dalyvius simbolizuos „Bunkeris“.

Bunkeris – tai slėptuvė, slaptavietė. Vadinasi, projekto autoriai nori mums ir visam pasauliui pasakyti, kad partizanai tik slėpėsi, „sunkiai gyveno“.

Tai gal jie – ne kovotojai, o tik slapukai. Todėl ir pats paminklas skiriamas ne laisvės kovoms, o, bunkeriuose besislapstantiems.

Slapukai, suprantama, nieko negali iškovoti, nes jų tikslas – ne aktyviai veikti, o slėptis, rūpintis tik savo asmeniniu saugumu. Taip pažeminti mūsų laisvės kovotojų nedrįso net sovietai.

Bunkeris gali būti partizanų buities, bet ne kovos ir į ja kvietusios idėjos simbolis. Tai siaurai buitinis, be apibendrinančios, kviečiančios ir uždegančios minties statinys ir dėl to neturintis net simboliui būdingų požymių.

Bedvasio paminklo kūrėjams, matyt, buvo sunku suvokti ir išreikšti ano meto tūkstančių laisvės kovotojų dvasinį pasiryžimą žūti, bet nevergauti, kelti Tėvynės laisvę aukščiau savo asmeninės laimės.

Šis paminklas greičiau yra paminklas ne laisvės kovoms, o paminklas nūdienos žmogui, vengiančiam giliau mąstyti, viską vertinančiam per pramogų, asmeninės naudos pirmumo prizmę ir nesuprantamai žiūrinčiam į kiekvieną, keliantį bendrą interesą aukščiau asmeninio. Jis liudija, kaip sunku peržengti bedugnę, skiriančią save aukojusius pokario laisvės kovotojus nuo šiuolaikinio hedonistinio žmogaus vartotojo, ieškančio ir laisvės kovų pavaizdavime eilinės pramos.

Vieną tokį beprasmį ir bedvasį meno „šedevrą“ (santehnikos vamzdį) jau turime. Bet jį galima pakęsti, nes jis nieko nesimbolizuoja, tik patį autorių ir beskonybę. O čia turime reikalą su lietuvių tautai ypatingos svarbos idėja. Todėl kyla klausimas, ar ir jos atžvilgiu turime būti lygiai taip pat abejingi, kaip ir ano atžvilgiu?

Tauta, kuri nenori statyti paminklų, kurie skatintų ją mąstyti apie laisvę, kurie neprimintų esantiems ir ateinantiems apie laisvės kainą, jos svarbą, šiuo nenoru galbūt siunčia pasauliui žinią apie užslėptą savo abuojų laisvei.

Šiuo paminklu norima pokario kovojusią lietuvių tautą nužeminti iki besislapstančios. Gal tuo norima ir ateityje kviešti tautą ne gintis, bet slėptis, tik kitokio tipo bunkeriuose, taip pat ir migracijos prasmę turinčiuose?